

УДК 378.04:[37:159.9

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2024.33.310008](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2024.33.310008)

ОЛЬГА КОЗИРОД

ORCID: 0000-0002-2776-6204

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ МАГІСТРІВ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті визначено та обґрунтовано основні напрямки та особливості теоретичної та методичної підготовки фахівців другого магістерського рівня у галузі освітніх педагогічних наук з предмету «педагогіка і психологія вищої школи» у контексті якісного оновлення змісту вищої освіти.

Ключові слова: вища освіта; профільна підготовка; методика викладання фахових дисциплін; здобувачі вищої освіти другого магістерського рівня; педагогіка і психологія вищої школи; компетентність, індивідуальний розвиток

Постановка проблеми. Сучасний освітній процес у закладах вищої освіти України став більш інтенсивнішим та складнішим, що вимагає глибокого переосмислення закономірностей освітньо-професійної діяльності, пошуку нових продуктивних принципів і методів навчання, виховання, розвитку здобувачів освіти, а також оновлення підходів до процесу формування конкурентоздатної особистості майбутнього фахівця.

Від успішної роботи вищої школи значною мірою залежить створення найбільшого багатства держави – інтелектуально-творчого потенціалу нації. Сучасне суспільство потребує не лише фахівців, які володіють конкретними спеціальностями та знаннями, але й всебічно розвинених особистостей, які гнучко здатні реагувати на нестандартні ситуації, нестабільність у соціумі, вміють аналізувати сучасну світову дійсність, враховувати та адаптуватися до її особливостей, таких що можуть працювати в умовах постійного зростання обсягу та оновлення інформації, продукують ідеї, мають необхідність вдосконалюватися упродовж життя.

Впровадження нової парадигми вищої освіти передбачає оновлення всіх її аспектів: змісту, організаційних форм, методів навчання і засобів навчання, а також особливої уваги потребує підготовка науково-педагогічних кадрів. Це обумовлено постійними змінами в системі вищої освіти України, такими як соціально-економічне становище, дія воєнного стану, поліпшення організаційної структури, створення закладів освіти нових типів, оновлення освітньо-професійних програм ступеневої підготовки, що породжує зростання вимог до якості викладання, необхідності модернізації, удосконалення освітнього контенту, профільної специфіки підготовки викладацьких кадрів. У зв'язку з цим виникає потреба в підвищенні рівня професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи під час їх ступеневої підготовки.

Головним завданням сучасної вищої школи є підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців галузі освіти. Особливістю підготовки магістрантів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» є оволодіння ними компетентностями, що визначають спроможність випускника бути викладачем фахових дисциплін у закладах вищої освіти, самостійного здійснення ними пошуково-аналітичної та науково-дослідної діяльності, і виконання функцій наставника, тьютора, фасилітатора. Розглядаючи ці завдання відповідно до Болонської системи, важливим є розуміння, що підготовка таких фахівців включає не лише глибокі наукові дослідження, а й перспективи реалізації педагогічної професійної діяльності за спеціальністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику професійної підготовки магістрів у системі вищої освіти висвітлено у працях Л. Барановської, Н. Батечко, В. Бобрицької, В. Городицької, О. Гури, С. Вітвицької, Л. Марцевої, В. Міляєва, О. Момот, Л. Лебедик, Ю. Лянной, О. Огієнка, З. Сліпкань, Р. Шаран, О. Цюняк, С. Ящук. Студіювання інформаційних джерел з методології та вивчення теоретичних основ галузевого змісту наповнення дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» дало змогу визначити фундаментальні напрацювання науковців О. Азаркіна, Н. Альохіної, С. Бойко, В. Виноградової, М. Волошенко, С. Гіренко, Л. Кайдалової, О. Коновал, М. Котелюх, І. Кулик, Л. Марцевої, О. Медведєва, І. Сабатовської-Фролкиної, В. Старости, Т. Туркот, В. Тюріна, О. Федоренко, П. Червоного, Н. Шварп, В. Юрченка.

Незважаючи на існуючу значну кількість наукових розвідок з окремих аспектів підготовки магістрів та методики викладання дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи», значна кількість питань

залишилася невирішеною, серед них: визначення специфіки основних компонентів галузевої теоретичної та методичної підготовки магістрів; аналіз і обґрунтування ефективних чинників організації активного навчально-розвивального освітнього середовища, що відповідають потребам сьогодення і його впливу на траєкторію професійного розвитку особистості студента та інші.

Мета статті полягає у вдосконаленні методики викладання фахової дисципліни «Педагогіка і психологія у вищій школі», а також у оновленні її змісту на рівні магістерської освіти. Особлива увага зосереджена на теоретичних і методичних аспектах профільної підготовки магістрів у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта) у контексті досягнень педагогічної науки.

Завданнями наукового пошуку на основі аналізу публікацій з теми дослідження визначено окреслення та обґрунтування теоретичних аспектів та методичних чинників фахової підготовки магістрів у галузі освітніх педагогічних наук до професійної діяльності, підбір принципів організації освітнього процесу що сприяють досягненню якості сформованості компетентностей здобувачів освіти другого магістерського рівня, характеристика основних умов ефективного викладання дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи».

Виклад основного матеріалу. Профільна підготовка магістрів у галузі освітніх педагогічних наук, зокрема вивчення педагогіки і психології вищої школи, є важливим етапом формування фахівців, здатних вирішувати складні завдання у сфері освіти та виховання. Окрім особистісно-етичних та індивідуально-психологічних якостей, викладач закладу вищої освіти має оволодіти педагогічними навичками. Для досягнення високого рівня професійно-педагогічної підготовки необхідно розуміти не лише предметну галузь, а й принципи, методи та закономірності педагогічного процесу, а також виховання та навчання. Такий викладач повинен практично оволодіти психолого-педагогічною компетентністю.

Відтак, варто зауважити, що у відповідності до реалізації академічної свободи здобувачів вищої освіти зміст, умови, обсяг, методи та форми контролю за освітньою діяльністю, перелік компетентностей і очікуваних результатів навчання конкретизуються у освітньо-професійних програмах відповідного освітнього рівня та навчально-методичному забезпеченні освітніх компонентів (*Освітньо-професійна програма ... 2023*, с. 3-5).

Головною метою підготовки магістрів з дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» за освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта» у галузі 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки – є формування у майбутнього фахівця системи професійних компетентностей щодо організації і здійснення цілісного навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти (Лебедик, 2023).

Відповідно, аналіз наукових джерел (Батечко, 2013; Бобрицька, 2010; Братко, 2015; Виноградова, Юрченко, 2020; Вітвицька, 2016; Момот, 2016; Кравченко, 2017; Кулик, 2021; *Освітньо-професійна програма...*, 2023; Лебедик; Пехота, (Ред.), 2001; Мирончук) засвідчує, що теоретичні та методичні аспекти цієї підготовки націлені на забезпечення студентів необхідними компетентностями для успішної професійної діяльності та можливості побудови індивідуальної освітньої траєкторії саморозвитку для кожного здобувача освіти.

Отже, на основі аналізу наукових досліджень та фахових видань означеної проблематики варто виділити наступні основні аспекти теоретичної підготовки магістрів:

- Теоретичні засади освіти і виховання, які включають вивчення класичних і сучасних теорій освіти та їх практичне застосування в роботі зі студентами. Проведення аналізу функціонування системи вищої освіти та всіх її складових: навчально-виховний процес, управління, роль викладача та студента і т. д. (Відповідно до силабусу та робочої програми зазначеної дисципліни магістрам пропонується опрацювати такі теми як «Теоретичні засади та науковий апарат педагогіки вищої школи», «Педагогічний процес у закладі вищої освіти як предмет педагогіки вищої школи»).
- Розкриття закономірностей розвитку освіти, процесу навчання і виховання студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, а також врахувати потреби суспільства. (У процесі опрацювання цього теоретичного аспекту робочою програмою дисципліни передбачено вивчення таких тем, як «Система вищої освіти України, як об'єкт педагогіки вищої школи», «Особливості педагогічного спілкування викладача і студентів», «Науково-педагогічний працівник як суб'єкт освітнього процесу у закладі вищої освіти», «Студент закладу вищої освіти як об'єкт та суб'єкт професійної підготовки»).
- Психологічні аспекти навчання і виховання: розуміння психологічних закономірностей навчання та розвитку особистості, а також методи психологічної підтримки та взаємодії зі студентами. (Розкриття сутності аналізованого аспекту підготовки співвіднесене з

опрацюванням таких тем, як «Психологія педагогічної діяльності», «Психологія вищої школи як наука та навчальна дисципліна», «Особливості педагогічного спілкування викладача і студентів»).

- Ознайомлення з новаторськими технологіями, методами організації, засобами навчання, виховання та управління в системі вищої освіти. (У ході такого напрямку теоретичного дослідження студенти опрацьовують теми «Дидактика вищої школи як складник педагогіки вищої школи», «Сучасні технології навчання у закладі вищої освіти» та інші).

У процесі опанування основами педагогіки і психології вищої школи чільне місце займає вивчення системи методичних чинників, найважливішими серед яких виділено:

- методи навчання і виховання: вивчення та впровадження ефективних методів навчання, включаючи інтерактивні та інтерактивно-проблемні підходи;
- провідні загальнонаукові, методичні принципи викладання у вищій школі, головні форми організації освітнього процесу та його науково-методичне забезпечення, особливості професійно-педагогічного спілкування;
- організація навчального процесу: розробка навчальних планів, вибір навчальних матеріалів, організація групової та індивідуальної роботи зі студентами;
- оцінювання і контроль: розробка критеріїв оцінювання, проведення заліково-екзаменаційних сесій, здійснення педагогічного контролю за навчальним процесом.

Відповідно зазначені методичні аспекти освітньо-професійної підготовки магістрів у змісті вивчення дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» покликані сприяти ефективному засвоєнню теоретичних знань у ході виконання практичної діяльності спрямованих освітньо-професійною програмою на ефективне формування підсумкових показників (компетентностей, програмних результатів навчання).

В рамках означеної дисципліни особлива увага приділяється організації освітнього процесу в кредитно-модульній системі підготовки. Це досягається шляхом реалізації комплексу принципів, які включають: цілісність (систематизація і інтеграція цілей, засобів, форм, методів та умов навчання задля розвитку дидактичної системи), відповідність професійним завданням (необхідність підпорядкування змісту навчання, знань, умінь та навичок потребам та характеру професійних завдань); науковості та прогностичності (визначення стійких зв'язків між змістом навчання і науковими дослідженнями для забезпечення передбачуваності та відповідності освітньої програми потребам сучасного ринку праці); особистісно-орієнтованого навчання (адаптація системи навчання до індивідуальних потреб, інтересів та можливостей студентів), відкритості й саморозвитку системи (націлений на динамічну, гнучку та відкриту методичну систему, готову до коригування, перебудови та ускладнення або спрощення), відтворюваності (відтворення вивченої технології під час навчання задля досягнення поставлених цілей), потенційної надлишковості навчального матеріалу (створення умов для узагальненого засвоєння знань), особистісно-діяльнісного підходу до навчання (спрямований на самостійну навчальну діяльність студентів з активною підтримкою викладача у ролі помічника, консультанта та організатора, що відповідає їх зоні найближчого розвитку), технологічності та інноваційності (використання сучасних педагогічних та інформаційних технологій з метою забезпечення ефективності навчання), діагностичності (оцінювання рівня досягнення цілей професійно-орієнтованого навчання) (Батечко, 2013; Бобрицька, 2010; Вітвицька, 2016; Момот, 2016; Кравченко, 2017).

Отже, при визначенні системи принципів важливо враховувати, що процес навчання з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» має свою унікальну специфіку, яка базується на філософському осмисленні, діалектиці безперервності та дискретності, а також на єдності кількісних та якісних аспектів процесуального розвитку. Водночас важливо не ігнорувати актуальність застосування андрагогічного підходу у процесі підготовки майбутніх магістрів. В умовах Болонського процесу надання пріоритету самостійному навчанню студентів другого рівня вищої освіти стає невід'ємною частиною навчального процесу. Тому необхідно відведення достатньої уваги попередній підготовці, що включає складання силабусу дисципліни, вибору і розробці навчального матеріалу, а також уважне планування рекомендованої літератури. Варто відзначити, що навчально-методичним комплексом освітнього компонента «Педагогіка і психологія вищої школи» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)» на самостійне опрацювання тем аналізованої дисципліни за двома змістовими модулями відводиться 100 годин, що складає 2/3 загального часу відведеного на опанування предмету (5 кредитів).

Враховуючи вищезазначене, зауважимо, що індивідуальний розвиток магістранта базується на виявленні досягнутої інтегральної компетентності, яка включає здатність до організації і здійснення

цілісного освітнього процесу у закладах вищої освіти, розв'язування складних завдань і проблем професійної освіти, що вимагає проведення досліджень та впровадження інновацій.

Самоосвітня діяльність магістранта сприяє самовдосконаленню особистості, і передбачає насамперед необхідність оволодіння інструментами навчальної та науково-дослідної діяльності через застосування різноманітних форм, методів технологій, серед яких чільне місце займають: моніторинг і контент-аналіз різноманітних інформаційних джерел, інтернет-видань, виявлених позицій щодо існуючих протиріч, обговорення, вирішення педагогічних ситуацій, створення діалогів, тестів, запитань на основі опрацьованого матеріалу, відеопрезентацій щодо результатів наукового пошуку, написання есе, тез, оформлення статей за підсумками проведених досліджень.

Керуючись зазначеними судженнями вважаємо, що важливим аспектом професійної підготовки майбутнього викладача є створення динамічного, навчально-розвивального, освітнього середовища, що сприяє формуванню його готовності до професійної діяльності. Поняття «освітнє середовище» потрактовується науковцями як багаторівнева система умов /обставин /чинників, /можливостей які забезпечують оптимальні обставини освітньої діяльності розвитку і становлення особистості в наслідок запланованих і незапланованих впливів на неї середовища у таких аспектах: цільовому, змістовому, процесуальному, ресурсному, результативному. (Братко, 2010, с. 68). Розвивальним є освітнє середовище у якому передбачено можливості для задоволення освітніх потреб тих хто навчається, є належні умови особистісного зростання та саморозвитку як ресурсу для постійного удосконалення якості освіти та джерельною базою напрацювання різновидів особистісного досвіду.

Отже, продовжуючи думку О Пехоти, А. Кіктенко, М. Любарської (2001) щодо реалізації основного завдання навчально-розвиваючого середовища, вважаємо, що розвиток у майбутнього фахівця готовності до професійної реалізації досягається шляхом набуття програмних результатів навчання. У контексті теми дослідження дисципліна «Педагогіка і психологія вищої школи» означеної освітньо-професійної програми визначає досягнення наступних програмних результатів навчання: знання здобувачем другого магістерського рівня вищої освіти функцій, предмету та основних категорій, дидактичних концепцій педагогіки вищої школи, психологічної характеристики студентства як особливого науково-освітнього середовища; розуміння психологічних особливостей, структури, характеристики та основних напрямів роботи викладача вищої школи; здатність визначати сутність та специфіку освітньої діяльності у закладі вищої освіти; володіння загальними та спеціальними засобами, технологіями, методами та прийомами підготовки і проведення лекційних та семінарських занять, уміння практично реалізовувати різноманітні форми проведення занять та організації самостійної роботи студентів за фахом; мати навички визначення виховних цілей, що пов'язані з розвитком професійно-важливих якостей особистості студентів; моделювати професійні ситуації, проектувати і реалізувати професійну самоосвіту з проблем викладання та дослідно-пошукової діяльності (*Освітньо-професійна програма... 2023*).

Це досягається через якісну, активну освітню комунікацію учасників навчального процесу, що базується на гуманному суб'єкт-суб'єктному співробітництві, активному використанні сучасних педагогічних технологій, використанні діаностично-стимулюючого спрямування пізнавальної діяльності, та глибоким розумінням власної індивідуальності кожного здобувача освіти, на основі якої виокремлюється особистісна педагогічна концепція та персоналізована педагогічна практика.

Продовжуючи характеристику середовищного впливу на рівень якісного викладання педагогіки і психології вищої школи відзначаємо і вагомість використання спектру освітніх перспектив і дидактичних засобів які надають Інтернет та комп'ютерні технології. У ході організації освітньої взаємодії викладач застосовує широкий діапазон дидактичних можливостей, як ефективного чинника мотивації учасників освітнього процесу та їх навчально-розвивальної діяльності через зворотній зв'язок між викладачем і студентами в умовах організації змішаної моделі навчання шляхом викладання освітнього контенту та налагодження зворотного зв'язку через мобільні додатки, створення спільнот у соціальних мережах, використання освітніх платформ, спеціалізованих програм. Відповідно найбільш дієвими освітніми інструментами є використання електронних навчально-методичних посібників, відеопрезентацій, дидактичних матеріалів, фліп-чартів, меблів-трансформерів які сприяють забезпеченню групових, індивідуальних форм взаємодії, використання мультимедіа.

Висновки. У процесі такої комплексної науково-педагогічної та психологічної підготовки магістрантів відбувається напрацювання ними найважливіших практико-орієнтованих компетентностей з прогнозування майбутніх напрямів розвитку вищої освіти в Україні у зв'язку з інтеграцією в європейський освітній простір, формуються професійні знання, уміння та навички у сфері сучасних тенденцій розвитку вищої освіти: аналізу і вивчення новітніх підходів, технологій та інновацій у сфері вищої освіти для їх подальшого впровадження в освітній процес. Стимулюється активне вивчення, аналіз та узагальнення практики та досвіду педагогічної діяльності у вищих навчальних

зкладах що сприяє якісному оволодінню програмними результатами навчання та формування власного педагогічного досвіду магістратів як основи майбутньої професійної реалізації.

Список використаних джерел

- Батечко, Н. Г. (2013). Сучасні підходи до формування змісту підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 4, 5-19.
- Бобрицька, В. (2010). Організаційно-педагогічні умови формування самоосвітньої компетенції майбутнього викладача вищої школи в умовах магістратури. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія*, 2, 48-52.
- Братко, М. (2015). Структура освітнього середовища вищого навчального закладу. *Наукові записки [Кривоградського державного педагогічного університету імені Володимира Вінниченка]. Педагогічні науки*, 135, 67-72. Взято з <https://core.ac.uk/download/pdf/33687941.pdf> (дата звернення 08.05.2024).
- Виноградова, В., Юрченко, В. (2020). *Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти*: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Ліра-К.
- Вітвицька, С. (2016). Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти. В кн. О. А. Дубасенюк (Ред.), *Акмеодяження науковців Житомирської науково-педагогічної школи*: монографія (с. 302-347). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.
- Кравченко, В. (2017). *Теоретичні і методичні засади модернізації професійної підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури*. (Дис. д-ра пед. наук). Запоріжжя.
- Кулик, І. (2021). *Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача*: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР.
- Лебедик, Л. *Опис навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи»*. Взято з <http://surl.li/uakda> (дата звернення .6.05.2024).
- Мирончук, Н. *Особливості змісту підготовки майбутніх викладачів вищої школи спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" ("Педагогіка вищої школи") в Україні*. Взято з <http://surl.li/uakbx> (дата звернення 02.02.2024).
- Момот, О. (2016). *Підготовка майбутніх викладачів вищих навчальних закладів до педагогічної діяльності в умовах магістратури*. (Дис. канд. пед. наук). Полтава.
- Освітньо-професійна програма «Позашкільна освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. (2023)*. Взято з <http://surl.li/uakse> (дата звернення 04.05.2024).
- Пехота, О. (Ред.). (2001). *Освітні технології*: навч.-метод. посіб. Київ: А.С.К.

References

- Batechko, N. H. (2013). Suchasni pidkhody do formuvannya zmistu pidhotovky maibutnix vykladachiv vyshchoi shkoly v umovakh mahistratury [Modern approaches to the formation of the content of the training of future teachers of the higher school in the conditions of the master's degree]. *Pedahohichni protses: teoriia i praktyka [Pedagogical process: theory and practice]*, 4, 5-19 [in Ukrainian].
- Bobrytska, V. (2010). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannya samoosvitnoi kompetentsii maibutnoho vykladacha vyshchoi shkoly v umovakh mahistratury [Organizational and pedagogical conditions for the formation of self-educational competence of a future teacher of a higher school in the conditions of a master's degree]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Pedahohika. Psykholohiia [Pedagogical education: theory and practice. Pedagogy. Psychology]*, 2, 48-52 [in Ukrainian].
- Bratko, M. (2015). Struktura osvitnoho seredovyschcha vyshchoho navchalnoho zakladu [The structure of the educational environment of a higher educational institution]. *Naukovi zapysky [Krovogradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vinnychenka]. Pedahohichni nauky [Scientific Notes [Krovograd State Pedagogical University named after Volodymyr Vinnichenko]. Pedagogical sciences]*, 135, 67-72. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/33687941.pdf> [in Ukrainian].
- Kravchenko, V. (2017). *Teoretychni i metodychni zasady modernizatsii profesiinoi pidhotovky vykladachiv vyshchoi shkoly v umovakh mahistratury [Theoretical and methodical principles of modernization of professional training of higher school teachers in the conditions of the master's degree]*. (D diss.). Zaporizhzhia [in Ukrainian].
- Kulyk, I. (2021). *Pedahohika vyshchoi shkoly ta pedahohichna maisternist vykladacha [Higher school pedagogy and teacher's pedagogical skills]: metodychni rekomendatsii*. Ivano-Frankivsk: NAIR [in Ukrainian].

- Lebedyuk, L. *Opys navchalnoi dystsypliny «Pedahohika i psykhohiia vyshchoi shkoly» [Description of the educational discipline "Pedagogy and psychology of the higher school"]*. Retrieved from <http://surl.li/uakda> [in Ukrainian].
- Myronchuk, N. *Osoblyvosti zmistu pidhotovky maibutnikh vykladachiv vyshchoi shkoly spetsialnosti 011 "Osvitni, pedahohichni nauky" ("Pedahohika vyshchoi shkoly") v Ukraini [Features of the content of the training of future teachers of the higher school specialty 011 "Educational and pedagogical sciences" ("Pedagogy of the higher school") in Ukraine]*. Retrieved from <http://surl.li/uakbx> [in Ukrainian].
- Momot, O. (2016). *Pidhotovka maibutnikh vykladachiv vyshchikh navchalnykh zakladiv do pedahohichnoi diialnosti v umovakh mahistratury [Preparation of future teachers of higher educational institutions for pedagogical activities in the conditions of the master's degree]*. (PhD diss.). Poltava [in Ukrainian].
- Osvitno-profesiina prohrama «Pozashkilna osvita» druho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 011 Osvitni, pedahohichni nauky haluzi znan 01 Osvita/Pedahohika [Educational and professional program "Out-of-school education" of the second (master's) level of higher education in the specialty 011 Educational, pedagogical sciences of the field of knowledge 01 Education/Pedagogy]*. (2023). Retrieved from <http://surl.li/uakce> [in Ukrainian]
- Pekhota, O. (Ed.). (2001). *Osvitni tekhnologii [Educational technologies]: navch.-metod. posib*. Kyiv: A.S.K. [in Ukrainian].
- Vitvytska, S. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady pedahohichnoi pidhotovky mahistriv v umovakh stupenevoi osvity [Theoretical and methodical principles of pedagogical training of masters in the conditions of graduate education]*. In O. A. Dubaseniuk (Ed.), *Akmedosiahnennia naukovtsiv Zhytomyrskoi naukovopedahohichnoi shkoly [Accomplishments of scientists of the Zhytomyr Scientific and Pedagogical School]: monohrafiia (pp. 302-347)*. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
- Vynohradova, V., & Yurchenko, V. (2020). *Psykhohiia vyshchoi osvity: teoretychni ta praktychni aspekty [Psychology of higher education: theoretical and practical aspects]: navch. posib*. Kyiv: Lira-K [in Ukrainian].

KOZYROD O.

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF TEACHING MASTER'S STUDENTS IN PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY OF HIGHER EDUCATION

The article addresses the problem of updating the content of the teaching system of the academic discipline "Pedagogy and Psychology of Higher Education" for students of the second master's level of higher education in the field of knowledge 01 Education/Pedagogy, in the specialty 011 "Educational, Pedagogical Sciences". The article focuses on the problem of competence-based training of master's students for professional pedagogical self-realization in the context of modern realities of educational transformation. The features of teaching the theoretical and methodological components of the discipline have been outlined and practically reasoned as fundamental factors of the future effective professional realization of master's students in the field of pedagogical professional activity in the speciality and teaching in pre-higher and higher education institutions.

The purpose of the research is to determine the ways to improve the methods of teaching the professional discipline "Pedagogy and Psychology of Higher Education", to update its content at the master's level of education, to outline the theoretical and methodological aspects of specialized training of master's students in the context of achievements of pedagogical science.

Based on the analysis of the educational and methodological complex of the discipline "Pedagogy and Psychology of Higher Education", which is a component of the educational and professional program "Extracurricular Education" of the second master's level of higher education, and professional publications on the topic of scientific research, a set of principles of effective organization of the educational process in the credit-module system of training has been formed. The features of self-education of applicants as a priority educational component in the format of implementing the Bologna Process have been clarified. The influence of factors, circumstances, components of the educational and developmental environment on the formation of learning outcomes and students' mastery of integral competence, which combines the components of the system of professional psychological-pedagogical knowledge, skills and abilities of organizing and implementing the educational process in higher education institutions, has been characterized. The factors of environmental influence on the process of perception and assimilation of the academic discipline program have been specified. The importance of implementing such a comprehensive scientific-pedagogical, psychological and methodological readiness of future master's students of educational pedagogical sciences for conscious substantive analysis and study of technologies and innovations, modern approaches, ability to forecast future vectors and modern trends in the development of higher education in Ukraine and its effective integration into the European educational space has been noted.

Keywords: *higher education; specialized training; methods of teaching professional disciplines; students of the second master's level of higher education; pedagogy and psychology of higher education; competence, individual development.*

Стаття надійшла до редакції 16.04.2024 р.